

Naprej velja
za Ljubljano:
za vse leto 6 gl. — kr. a. v.
za pol leta 3 „ 20 „ „ „
za čet. „ 1 „ 75 „ „ „

po pošti:
za vse leto 7 gl. — kr. a. v.
za pol leta 3 „ 60 „ „ „
za čet. „ 2 „ 5 „ „ „

Rokopisi se ne vračujejo.

NAPREJ.

Za navadno dvestopno vrsto se plačuje:
5 kr., ktera se enkrat,
8 „ „ „ dvakrat,
10 „ „ „ trikrat
natise, veče črke plačujejo po prostoru.
Za vsak tisk mora biti kolek (stempelj) za 30 kr.
Vredništvo je na starem trgu hišna št. 15.

Dopisi naj se blagovoljno frankirajo.

St. 64.

Ta list izhaja vsak vtorek in petek.

Tečaj I.

Avstrijske novčne zadeve.

„Ost und West“ je v svojem 2. listu prinesel sestavek „Oesterreichs finanzwesen“, ktereга nekoliko podajemo svojim bralcem.

„Med podedovane neprilike avstrijske države, kakor je znano, v prvej vrsti spadajo tudi novčne zadeve, in uže pol-drugo stoletje se zapisuje povsod zdravilo temu zlu. Beremo tisoč knjžic in sestavkov po časnikih; ali novi Hipokrat, ki bi ozdravil to bolezen, še zdaj ni najden. Vsako leto izmanjkuje obilo novcev, ktere morajo nadomeščati povikšani pa tudi novi davki in nova državna posojila. Tudi preudarek državnih dohodkov in stroškov za 1864. leto zopet kaže, da tej nepriliki še ni bilo mogoče v okom priti. Nečemo presojevati raznih stroškov tega preudarka, ampak le sploh nekoliko premisljati avstrijske novčne zadeve. Tri reči so posebno novčne avstrijske teže povzdignile do sedanje velikosti: stroški za vojske (armade), za politično upravljanje (administration) in potrebe za obresti državnih dolgov. Dokler ti stroški ostanejo toliki, kolikoršni so, ni mogoče popraviti novčnih zadev. To vsak vidi, pa miga z ramó, in pravi, da se tukaj ne dá nič premeniti; ali vendar je bilo 800—900 novčnih črtežev narejenih, ki so gotovo trdili, da hoté pomagati, kakor da bi to mogoče bilo, ako si ne upamo neprilike in njenih glavnih vzrokov imenovati. Premislimo najprvo avstrijske stroške za 1864. leto. Za vojsko in pomorstvo potrebujemo 118 milijonov gld., kar je blizu skoraj pèti del vseh državnih stroškov. To je precèj za tako stvar, ki v mirnem času najmenj državi koristi; vendar se ne more trditi, da je naša vojska, ali naše brodovje preveliko, če ga primerimo družim evropskim, tudi ne, da jemlje boljše plačilo. Kakor so torej zdaj reči v Evropi, ne gre misliti nikakor tega, da bi pomanjšali plačo vojakom in pomorščekom, ampak reči se mora, da, dokler imajo Francozka, Laška, Pruska in Ruska velike vojske pripravljene za boj, mora tudi Avstrija imeti jih, ako neče iznebiti se tega, da ostane velika država. Ali bi dobro gospodarstvo prihranilo kak milijón na leto ali ne, to ni pglavitna reč, dokler je treba za vojskne potrebe izdati več od 10 odstotkov vseh družih državnih stroškov. Ni torej misliti, da bi se državni stroški dali na tej strani kaj pomanjšati. Ti stroški pak so prešteti le za mirne čase, in ko bi se vnela vojna, potem bi se morali povikšati nad 100 odstotkov, kar bi se zopet ne moglo dobiti drugače nego z državnimi posojili, ker toliko se davki več ne dadé povikšati. Druga stvar, za ktero gre tudi posebno veliko novcev, pak je politična, pravosodna in novčna uprava. Zato in za poduk, ki proti sebi potrebuje malo stroškov, gré 69 milijonov. Tukaj se pa nikakor ne more trditi, kar smo djali za vojsko, da

je potrebna zarad vnénjih zadev naše države, ker še nihče ni dokazal, da bi Avstrija ne mogla prebiti brez trum svojih nevojaških uradnikov, kterih je pa dan denes gotovo treba, ker po imenovanih nemško-slovanskih zemljah še cvete Bahovo upravljanje, in davki po Avstrii potrebujejo trume novčnih uradnikov in čuvajev; ali tega pa vendar ne pravimo, da bi se temu zlu ne moglo v okom priti, ker se je vsa Avstrija glasila, naj bi se dalo ustavno samozakonje deželam, okrožjem in srenjam, in predrugačilo upravljanje davkom. Tukaj torej se lahko pomaga, kar je celó tudi po ustavi potrebno. Da se pa temu ne more priti v okom s tem, da bi se morda „odpravili“ nekteri uradovi; da bi se menj plačevalo uradnikom, in da bi se kaj polajšalo pri pobiranji državnih davkov, ampak le s tem, da se odpravi način birokratnega upravljanja, da se vpelje pravo samozakonje, to je tako jasno, da ni treba o tem dalje govoriti. Za trdno se lahko izreče, da bi se po tacem poti prihranilo vsaj 50 odstotkov sedanjih stroškov te vrste, kar je gotovo imena vredno. Tretja reč, ki prizadeva dosti stroškov, pa so obresti za državni dolg. Če tudi ne prištejemo tistih 52 milijonov, ki so odločeni, da bi se na dolgu vrnili za 1864. leto, vidimo, da je samo za obresti zapisanih 129 milijonov. Poleg stroškov za vojno nam to največ novcev jemlje, in ta znesek bi se utegnili še narasti jako tudi tukaj, kakor pri vojski, ako bi se ne ohranil mir; pa saj so ti stroški uže zdaj toliki, da se ne morejo zvikšati, in da je lahko vprašati, ali se bodo mogli dolgo plačevati ali ne, če tudi ne bode vojne. Kakor nam je znana avstrijska dačna moč, menimo, da je dobro uže zdaj premisliti, kaj bode treba početi. Stroški za vojsko in brodovje bi se dali, ako največ rečemo, znižati samo za nekaj milijonov, ko bi okolnosti bile najugodnejše; stroški za politično, pravosodno in novčno upravljanje bi se dali samo za nekoliko sto tisoč zmanjšati, dokler ne bode samozakonja in novega načina, kar se tiče davkov. Torej ni družega, nego samo to, da se ponižajo zneski za državni dolg, če nečemo, da materijalna blagost naše države ne bode trpela škode. Porekó mi: „torej svetuješ, naj država neha plačevati dolgé! To je sramotnejše in hujše nego je zlo, kteremu je treba v okom priti.“ Radi pritegnemo, da je to očitanje nekoliko res; ali z druge strani pa trdimo, da v tem stanji naše države ne moremo najti družega pomočka, nego ta, da se pomanjšajo obresti državnega dolga, in na ravnost pripovedujemo, da se ne oziramo na moralno, ampak le na novčno stran tega nasveta. Naša misel je, da ima sedaj naša država na izvolji dve veliki zli, da ali preobloži vse prebivalce, ali da trpé upniki, in da se prizanese neskončnej večini vseh prebivalcev.

(Konec prih.)

Učilnice.

V Postojnske glavnej učilnici je bilo v 4 normalskih razredih v začetku 1863. šolskega leta zapisanih 326 učencev, med letom jih je bilo popustilo učilnico 24; bila sta na konci leta torej še 302 učenca. Risanja se je učilo le 16 učencev, petja 60 učencev in učenk, sadstva 35 učencev, deklinške obrtnosti 58 deklet. Nedeljska in vsekdanja učilnica je torej na konci leta imela 501 učenca in učenk. Postojnski dekan g. Hicinger, ogleda šolskega okrožja in postojnski kaplan g. Štefan Jaklič, vodja in katehet, pak se nista bala, kakor nekteri drugi možjé, temuč vse šolsko poročilo sta naredila čisto v slovenskem jezici; tudi povabilo k izpraševanju je čisto slovensko. — V Kamniki je bilo v 4 normalskih razredih konci 1863. šolskega leta 166 učencev vsakdanje in 112 nedeljske učilnice, torej vseh 278. — Idrija je imela v 4 normalskih razredih 309 učencev, v poduku za muziko 12, v risanji 26, v pripravnstvu 17 učencev; deklet je bilo v 4 razredih 274; trije razdelki nedeljske učilnice so imeli 161 učencev; torej vseh vkup je bilo 799. — V Loki je bilo konci 1863. šolskega leta 238 učencev v 4 normalskih razredih, in nunska učilnica je imela konci leta v 4 razredih 189, notranja 28 in nedeljska 119 učenk, torej vseh vkup 336. — V Kranji je bilo v 4 razredih konci 1863. šolskega leta 199 učencev in 100 deklic; risanja se je učilo 68 učencev; deklinška obrtna učilnica je imela konci leta 41 učenk; v nedeljsko učilnico so hodili 103 učenci in 90 učenk, torej vseh učencev in 601 učénka. — Tržič je imel konci 1863. leta v 4 razredih 126 učencev in 101 učenko, v nedeljske učilnici pa 137 učencev in 146 učenk, torej vseh 510.

Dopisi.

V Ljubljani 10. avgusta. —1—. Giontini v Ljubljani prodaja „Milovan, sbirku hrvatskih napjevah za jedan, dva i tri glasa uz glasovir, za četveropjev, za mužki i mješoviti sbor.“ Na svitlo daje hrvaško pevsko društvo „Kolo“ v Zagrebu. Prvi zvezek ima moški četverospjev za 4 glasove; zložil ga je Slavoljub Lžicař, in stoji (košta) 1 gld. in 35 kr.; natisnil se je v Pragi pri Šaleku in Wetzlerji, in prinaša četrroglasno kadriljo, sestavljeno iz najlepših hrvaških narodnih pesmi, ki slovó po slovanstvu, in so vredne, da se priporočajo vsacemu pevskemu društvu. O tej priliki naj opomnim, da sem po raznih krajih slovenskega naroda slišal isto pesem drugače prepevati, in da je bila tod umetnejše, tamkaj slabše péta. Naj bi se tudi v tej stvari naredila največa enakost, kar bi sploh mnogo koristilo; toda to je nemogoče, ako v roko ne vzame naših najlepših narodnih napevov kak slovenski skladatelj, in ako jih ne déne v red za zборе, četverospjeve, samospjeve itd. Po tem poti bi slovenske narodne pesmi povsod enako pele vse čitalnice in vsa pevška društva, kakor se pojó češki, srbski in hrvaški napevi. Na prodaj bi se pa morale dajati litografovane, ker natisnenih not nihče ne more dobiti tako cenó, kakor bi se dobivale litografovane. Morda naj bi se te reči polotil prihodnji pevski vodja ljubljanske čitalnice, kar bi ne bilo samo jako potrebno, ampak tudi koristno slovenskim pevcem. Naj tisti bratje in prijatelji, ki imajo važno besedo o tej stvari, mojo opombo dobro premislijo, in potem za trdno kaj sklènejo!

Iz Trsta. 5. avgusta. — Ker se je končalo šolsko leto naše gimnazije, naj oznanim, kako se je tukaj letos godilo slovenščini. Učila se je v treh razredih, v prvem in drugem po dve, v tretjem po uro na teden. Rojeni Slovenci od tretjega do osmega razreda imajo po zakonu dolžnost, učiti se

slovenščine; vendar poznamo trdega Slovenca, ki se je ni hotel učiti, pa za to nikacega zadržka ni imel; tudi redovi iz slovenščine niso imeli nikake moči do občnega reda. Iz tega lahko vidi vsakdo, da Slovincem zapovedana slovenščina ni v resnici zapovedana. Pri vsem tem se je nekoliko učencev jako vrlo učilo. Maturó sta letos opravila sicer le dva; ali eden izmed njiju je odgovarjal težkim vprašanjem, ktera mu je dajal učitelj, pa tudi šolski svetovalec g. dr. Pavčič, in šolski nadzornik, g. kanonik Kovačič, tako izvrstno, da ga oba véšča gospoda nista mogla dosti prehvaliti. Njegova pismena izkušnja, ktero je opravil brez najmanjšega pogréska, tudi kaže, da bi se marsikteri pisatelj lahko marsikaj učil od njega. Ako marljivi učenci dosegó tolik vspeh ob tako skopo odmérjenih urah, o tako mlačnih okolnostih, kolik vspeh bi se dosegel, ako bi se dale slovenščini, in djanski se izpeljale tiste pravice, ktere imajo druge učne stvari! Laškega jezika se mora učiti vsakdo brez kacega izimka, če pride tudi še le zadnjega pol leta v osmo šolo, in celó iz take gimnazije, kjer se ne uči laščina; a na slovenščino, ki je tudi deželen jezik, in gotovo tudi tako potrebna, kakor laščina, pa se tako ubogo malo gleda. Nekteri ljudjé bi jo radi še iz cerkve pregnali. Tak glas smo čuli še le un dan v mestnej svetovalnici, ko se je govorilo o zidanji cerkve starega sv. Antona. Pomenki o tem so dali g. svetovalcu Piccioli priliko, da je stopil iz vojníc, in zahteval, naj se iz vseh mestnih cerkev slovenščina odpravi, in vpelje povsod laška božja služba. Dobro vemo, da so naše cerkve pri slovenske božje službi polne, pri laškej pa skoraj prazne; tudi to dobro vemo, da naši Slovenci skrbé za cerkve tako, kakor Lahj, če ne boljše. Ako se Picciola o tej reči še kaj oglasi, zahtevamo Slovenci od njega, naj pred vsem drugim razodene, ali so mu res kaj znane naše cerkvene zadeve, da zvemo, kaj imamo misliti o njem, in kako se mu vésti, ker je naš zastopnik; če pa teh zadev ne zna, storí najboljšé, da molči, in prepričan naj bode, da Slovenec tistega kamena, pri katerem je krščen bil, dokler je živ, ne dá tujcu iz svojih rok, po smrti pa okoli njega postavi svoj zarod, da ga brani. — „Odprto pismo“ iz Gorice nas je razveselilo, pa tudi prestrašilo. Razveselilo zato, ker je trebalo razbistriti naše najvažnejše reči, kar se je tudi zgodilo; prestrašilo pa, ker smo se bali, da bi ta reč vrgla plamenico med Slovence. Naša misel je taka, da smo prav sedaj na pravej poti; hodimo tedaj dalje po njej; bližajmo se na podlogi stare slovenščine hrvaško-srbskemu narečju; v preneglici pa ne smemo zaviti v bratovo hišo, ker tako bi dobil tujec priliko, osvojiti si, kar je našega; to bi potem nas potrló, brat pa bi dobil nevarnega soseda. Približali smo se uže zeló, in ker se živ jezik vedno preminja, zato je lahko mogoče, da se s časom toliko približamo, da bodo manjše razlike med južnoslovanskimi, nego med starogrškimi narečji, ki niso njihovega slovstva kar nič ovirale. Jemljimo najpred iz hrvaške knjige to, kar je med Slovenci tu pa tam še v navadi, česar pa v knjigo še nismo vzeli, potem tisto, kar smo nekđaj imeli, pa izgubili, in tako bi se dalo v našo knjigo počasi marsikaj še uvésti. Tako naj bi se delalo; toda kar v naglici naj se nikar vse kmalo ne vpelje v knjigo; treba je umno ravnati, da bralcev ne odstrašimo. Dveh narečij pa Slovincem na nobeno stran ne kaže pisati.

Iz Lašč. A. M. — Dokazal sem bil v svojem zadnjem pismu, da je Laščan pobožen; ali hudobni M. O. pristavlja: „kadar ga ujeziš, pa kolne.“ Znani so mi Laščanje, Ribničanje in vsi drugi Kranjci, pa vendar ne vém, da bi se v Laščah najbolj preklinjalo. Kakor ubožni ljudjé na salato devajo namestu kisa (jesiha) slabo zélnico ali répnico; kakor nekteri korenje meljó, da ga potem kuhajo namestu kave;

tako ima tudi Laščan vse polno tacih besédie, ktere mu rabijo namestu krepke kletve, kadar ni prehudo jezen. Tako na pr. pravi: hudimer, pasja obist, da bi te gril udaril itd. Kadar se pa zares ujezi, potem drugače roti, da se poslušalcu zdí, kakor bi kolce lomil; toda ta napaka ne zadeva samo Laščana, temuč Kranjce sploh, najbolj pa Notranjce, ki znajo še krepkejše pritiskati, če je treba. M. O. tudi pripoveduje, da so Ribničanje vnéti za narod, in da prepevajo narodne pesmi. Kar se tega tíče, moram povedati, da to je največ napravil učitelj 3. razreda v Ribnici g. Raktelj, ki uči otroke prepevati narodne pesmi; sicer se pa tudi v Ribnici malokdo trudi za povzdigo slovenskega slovstva. Ker sem nekoliko v misel vzel o domačii, lahko bi korenito dokazal, da so láški sosedje mnogo boljši od Laščanov; ali da me ne boste imenovali „Cicero pro domo sua,“ rajši končam sestavek, in ponavljam uže tolikrat vzdihovano prošnjo: Bog daj, da bi se kaj na boljše obrnilo, pa ne samo v Laščah, ampak po vsem Slovenskem! Hotel sem uže sipo vreči na sestavek, in poslati ga v Ribnico, od koder naj bi šel potem v Ljubljano na stari trg v 15. št. nasproti nožarja; kajti v Laščah ne kaže tacih pisem dajati na pošto, ker bi lahko precej zvedeli kébci in hlačarji, kdo je pisal „Napreju;“ hotel sem tedaj zvršiti spis: ali domislil sem se, da bi se jako pregrešil zoper navado slavnih dopisnikov, ako bi nič ne povedal o létini, o vremeni in toči, za ktero veste, da je hudo pobila okoli Gabra in Novega mesta; pri Laščah pa létina dobro kaže. Obilo nam obéta žita, sočivja in kuhe; polne so bile črešnje, slive in jabelka; le hrušek ne bode nič, tedaj tudi hruševe vode ne. Senó smo v suhem spravljali; samo nekterim je po sv. Urhu dež kropil košnjo. Prve trave ni bilo nič kaj dosti, ker je pomlad premalo močila; upamo, da bode otava boljša. Tudi bi vam lahko povedal, kakošen je Halep, Kozji Anton, za kterega pravijo, da se mu odkrivajo vsi novomeški alumnatarji; ali črnilo in papir mi je pošél. — Z Bogom, dokler vam zopet kaj ne pošljem!

Iz Celja. Zadnje „Novice“ so prinesle iz Mozirja vabilo, da bode ondi 13. avgusta „beseda,“ kar pa je pomota. Po odborovem oznanilu v predzadnjih „Novicah“ 29. julija bode „beseda“ v Mozirji v sredo 12. t. m., česar s tem vse oč. povabljenec opominjamo in prav prijazno vabimo.*) To v popravek zarad pomote v zadnjih „Novicah.“

Odbor celjske čitalnice.

Važnejše dogodbe.

Ljubljana. Slovenke so 9. dan t. m. v čitalnici slovesno izročile čitalničnim pevcem zastavo, in ob petih po poldne se je bilo zbralo čitalnično društvo v zgornjej Šiški, na vrtu g. trgovca Pleiweisa. Ker nam denes primanjkuje prostora, to svečanost prihodnjič obširnejše popišemo.

— 7. dan t. m. zvečer so bili gg. osmošolci zbrani v gostilnici pri Nenigu; jemali so namreč slovó od ljubljanske gimnazije. Prišlo je bilo k Nenigu o tej priliki tudi še dosti druge gospode.

— 18. dan t. m. so pri Udmatu v Ljubljani našli truplo novorojenega deteta. Moralo je biti umorjeno, predno je bilo v vodo vrženo, ker je imelo zlomljena rebra.

Štajerska. 1. dan t. m. je sklenila seja srenjskih odborov v Ptuj, vprašati okrajnega učilniškega oglednika g. Perkota, ali je res, da učenci v mestnej župnej cerkvi pri

šolskej maši pojó slovenske pesmi, in kdo je to naredil? Torej ptujski srenjski odborniki mislijo, da slovenske pesmi žalijo Boga? Ali v Ptuji ne živé Slovenci? Kdo jim mora braniti cerkveno petje v svojem jeziku, v katerem se je uže pred 1000 leti po širocem svetu opravljala božja služba? O Herman, tebi so dobro znane žalostne okolnosti štajerske dežele, o kterej si tako resnično govoril v deželnem zboru!

Dunaj. Nj. c. k. veličanstvo je 31. dan julija meseca pisalo povabilo vsem vladarjem nemške zveze in senatom štirih svobodnih mest, naj v kacem zboru, h kteremu pride sam cesar, presodijo vprašanje, kako bi se nemška zveza dala preobraziti. V tem povabilu je svetovano, naj bi 16. dan t. m. zbor bil v zveznem mestu Frankfurtu.

— Nj. veličanstvo misli iti 13. dan t. m. v Frankfurt, kamor tudi pojdejo dvorni spremljevalci in dvorni žandarji, dosti dvornih vóz in obilo srebrnega in zatega namizja (service.) Severni kolodvor bode slovesno okrašen, ko pojde Nj. veličanstvo v Frankfurt; tudi bodo hiše ozaljšane po „Jägerzeili,“ koder pojde cesar na kolodvor.

— 6. dan t. m. je uže šel dvoren svetovalec iz ministertva cesarske hiše v Frankfurt, da bi pripravil, česar je treba za prihod Nj. veličanstva, ki pojde v Frankfurtu v poslopje Turn-Taxis.

— Nj. veličanstvo je erdeljskemu deželnemu zboru poslalo pismo, v kterem je rečeno, da niso prav storili tisti poslanci, ki so stopili iz zbora.

— Nj. veličanstvo bode mnogo vojakom povikšalo stopinjo njihove službe 18. dan t. m., to je, na cesarjev rojstni dan.

— 5. dan t. m. je bilo preiskavanje pri vredništvu lista „Constitutionelle Vorstadtzeitung“ in lista „Wandererja,“ ker sta bila prinesla od besede do besede razglas narodne vlade poljskemu narodu.

— C. k. najviši sodni dvor je potrdil razsodbo c. k. višega deželnega sodstva v tiskarnej tožbi deželnega poslanca in vrednika tedenskemu listu „Reform,“ g. dr. Suselke, ki bode 8 dni zaprt, in plača 60 gld. globe.

Gastein. Gosp. pl. Bismark je bil delj časa pri Nj. veličanstvu našem cesarji v pogovoru.

Trojedina kraljevina. Jako se je začelo pisati, da mislijo kmalo tudi sklicati hrvaški deželni zbor, da bi iz njega na Dunaj prišli poslanci potem v državni zbor.

— Duhovnik g. Jožef Miškatović, pomočnik „Pozorju,“ ne ostane več za suplenta na zagrebškej višej gimnazii, ker se mu očita, da nima vseh lastnosti, kakoršnih je treba gimnazijskemu učitelju, in da se ne vede, kakor je spodobno učitelju, in ker se je na pustni dan bil vdeležil tiste demonstracije, o kterej so govorili časniki. G. Miškatović oznanja v „Pozorju,“ da ne pojde nikamor s Hrvaškega, in da se ustavlja temu žaljivemu dolženju.

Češka. Knez Rudolf Taxis je 3. dan t. m. v Mladej Boleslavi nastopil svoj osmodnévni zapor. Do praga so ga sprejeli njegovi prijatelji.

— 4. dan t. m. je pogorela Polna, češko mesto blizu moravske meje. Zgorelo je 500 hiš. Vnelo se je pri necem Židovinu, ki je imel dosti prediva shranjenega.

Ogerska. V Ečki blizu Moldave na Ogerskem v krasoskeje županii pride un dan nekoliko stradajočih kmetov k necemu grajščaku, Lazarju po imeni, in hoče od njega na posodo hrane, da jo zopet povrne, kadar bode mogoče. Grajščak pa jih je zapodil. Drugi dan jih zopet še več pride; ali grajščak pa, ker se jih drugače ni mogel iznebiti, začne streljati na-nje, in zadene med njimi necega kmeta, da je precej padel. Kmetje pa so se na to zgrnili na grad, pobrali vse, kar je bilo v Gradu, in v jezi so ubili grajščaka Lazarja.

*) Žal nam je, da tega dopisa nismo v zadnjem listu mogli natisniti, ker nam je bil prinesen, ko je „Naprej“ uže ves bil gotov.

Beneško. Grofinja Montalban in gospá Calvi sti v Benetkah obsojeni, da bosti zaprti vsaka po 5 mesecev, ker sti nabirali novce, za ktere naj bi se bilo kupilo 1) princesinji Pii iz Savojskega darilo, t. j. knjiga s podobami, ktere bi pred oči stavile „bolečinski krič beneške zemlje,“ in 2) naj bi se za-nje bil kupil meč Garibaldi-ju.

— Beneški zakon še ne bode razglašen, kakor so te dni oznanjali časopisi.

Ruska. Zdaj zopet govore časniki, da ni res, da bi imel iz službe stopiti Gorčakov, ker njegovi odgovori zapadnim državam niso ustregli samo carju, ampak tudi ruskemu narodnemu ponosu.

Poljska. „Ostsee Ztg.“ piše: voditeljstvo poljskega vpora je prišlo boljarjem (aristokratom) v roke. Narodna vlada je v Parizu, nje glavar je knez Čartoryski. Njegova stranka si ima prizadevati, da ga razglasijo za poljskega kralja, ako bi Francozka napovedala Ruskej vojno.

— V Varšavi se pripravljati dve pismi do ruskega carja. Prvo pošljó Rusi, da bi mu oznanili udanost in zvestobo, drugo Poljaci, ki želé pokoja in konca nesrečnemu klanju, in tudi mislijo prositi carja, naj bi deželi dal, česar bi rada.

— 4. dan t. m. po noči sti se v Varšavi vzdignili dve raketi. Vsi vojaci so bili na to hitro po konci, sam knez Konstantin je méd-nje bil prišel na konji; pa niso mogli zvedeti, kdo je rakétoval.

— 27. dan julija so Rusi zmogli Poljake blizu Rudnika. Poljaki so imeli 6000 vojakov, in pogrešajo 100 mrtvih in ranjenih, pa 30 ujetih; 30. julija pa je polkovnik Baumgarten pri Čestoborovicah razprhnil združene trume Jankovskega, Zielinskega in vojskovoda Grzymale, ki so imele vse vkup 2000 vojakov, izmed kterih je bilo 350 nbitih, 20 ujetih; a drugi časniki pa trdijo, da je Baumgarten zmagan. „Czas“ pripoveduje, da je bil 31. dan julija v Varšavi v kraljevem gradu vojno posvetovanje, v kterem se je pretresalo, ali bi se dal narediti premirek ali ne. Tudi je slišati, da najviše vojne službe pridejo v druge roke.

Francozka. Uže je v Petrograd poslan francozki, avstrijski in angleški odgovor.

Italija. „Wanderer“ piše, da mislijo francosko posadko v Rimu kmalo zeló pomanjšati, in da sicer ostaneta v Rimu samo še dva francozka polka.

— Etna je bil nekaj dni pokojen, zdaj pa zopet bljuje ogenj. V Katanii je pepel po črevlji na debelo. Uže delj časa je velik hrum v tej ognjemetnej gori, in po noči nad Katanijo svetijo ognjeni stebri, ki neizmerno dosti lave razsiplejo.

Pruska. Vlada je na Dunaj odgovorila, da pruski kralj ne pojde v Frankfurt k vladarskemu zboru.

— „National-Ztg.“ pravi, da se nihče ni mogel nadjati cesarskega povabila v Frankfurt. V Frankfurtu so diplomatje neki vsi po konci. „Kreutzztg.“ piše, da ni dosti upati od tega zbora, ako bodo le manjši nemški knezi z Avstrijo enacih misli, ker je v tem najvažnejša Pruska, ki se pa ni priprijela cesarskega povabila.

— Bismark je razposlal pisma pruskim poslancem pri nemških knezih, v kterih pravi, da pruska vlada pripoznava, kako potrebno je, da se preobrazi nemška zveza, da pa kralja vendar ne bode v Frankfurt, ker Pruska ne misli, da bi se po tacem načinu imelo posvetovati o zadevah nemške zveze; najprvo namreč naj bi se o tej stvari posvetovali večči možjé v zboru, kamor bi tudi Pruska odpravila svojega zastopnika, in potem še le naj bi se potrdilo, kar bi ti veččaki sklenili. — Dozdaj so obljubili, da pridejo v Frankfurt: bavarski, saksanski in württembergski kralj, potem véliki vojvoda Friderik

Viljem iz Meklenburg-Strelca, véliki vojvoda iz Hessendarmstadta, voléči knez Viljem iz Hessenkassla in vojvoda Ernst iz Sachsen-Koburg-Gothe.

Svajcarska. Srenja Kirchberg v okraji Hörgen pri Tigurskem (Zürich) jezeru je izvolila za častnega srenjčana Marijana Langieviča, ki je zaprt v Jožefovem.

Danska. 20. dan t. m. neki da pojde kralj Juri na Grško.

Turška. Turki so zopet začeli grdo delati s krščanskimi Srbi in Bolgarji. Ni dolgo, kar so bili trije kristijanje ubiti na cesti, in sodnik je zagovarjal morilce. Kristijanje morajo vedno velike davke plačevati, in če ne mogó, potem jih zapirajo v svinjake, in ne dadé jim več dni nič jesti. Dva viša duhovna sta bila iz Avstrije pripesla nekaj cerkvenih bukev in Turci so ji zasramovali, topli in vzeli jima knjige. To razglašá Bošnjak, in evropske države nagovarja, naj se potegnejo tudi za Bošnjake.

Amerika. „Newyork Herald“ je v zadnjem času začel kaj sovražno govoriti na evropske vlade. Oznanil je namreč da se zdaj 300.000 vojakov ne nabira za južno vojno, temuč za vojno z Angleško, ako bi se utegnila vneti. „Herald“ nagovarja vlado, naj konfederircem na ustavnej podlogi dá vse njihove pravice, pa naj brž napové vojno Angleškej in Francozkej.

— Vojskovod Lee je pridobil 10.000 novih vojakov, s kterimi neki stoji na gorénjem Potamaku, grozéch Marylandu in Washingtonu. V Marylandu se neté dajati zapisovati med vojake. Padel je glas, da je otok Morris osvojen. Zavezniki so osvojili Wytkeville; konfederirci so morali popustiti Manassesgap.

— **Meksiko.** Veljaki so dali na znanje svojo misel, da Meksiko bodi cesarstvo; da je treba nadvojvodo Ferdinanda Maksimilijana izvoliti za cesarja, in ako bi ne hotel krone, da potem je prositi cesarja Napoleona, naj nasvetuje družega cesarja.

Knjige.

Gosp. Lovro Mahnič, profesor na gimnazii v Oseku je spisal za oseški program „Razmerje jugoslovanskih jezikah prama staroslavenštini i medju sobom,“ kar je pa tudi posebej dal natisniti, in ljubljanska čitalnica prodaja po 30 kr. to knjižico, važno z več ozirov, posebno za to, ker nektere stvari razlaga vse drugače, nego drugi slovanski jezikoslovci, vzlasti pa nego Miklošič. Tako na pr. g. Mahnič trdi, in tudi podpira svojo misel, da ni nova slovenščina, ampak edina bolgarščina, hči stare slovenščine. — Kar se nas tiče, moramo reči, da ne bi si upali povsod trditi tako, kakor g. Mahnič; ali vendar nam je pritegniti, da pisatelj razodeva obilo jezikoslovskega znanja in zrel, ostro misleč um. V svetli smo si, da naši jezikoslovci ne pojdejo mimo te knjige, da bi je ne premislili in tenko presodili. To je prvo jezikoslovno delo mladega pisatelja, ki se misli še dalje pečati s tem znanstvom. Tudi se nam potrebno zdi opomniti, da g. Mahnič hrvaški tako piše, kakor najboljši pisatelji hrvaškega rodú, in tacih mož Slovenci nimamo tako malo, posebno med učitelji ne.

Listnica. Gosp. R. v Z. Vaš glas o tem možjé je menda samotén; torej ne zamerite, da vašega dopisa nismo natisnili.

Dunaj 10. avgusta. — Nadavek (agio) srebru 11.00.